

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 349/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Kelan toiminnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 349/2017 vp:

Arvoisa peruspalveluministeri, aiotteko muuttaa perusteluissa mainitun epäoikeudenmukaisen Kelan korvauskäytännön ja

miten mielestänne sairausvakuutuslakia tulee muuttaa, jotta Kelan vakuutuslääkäritoiminta jää tarpeettomaksi ja se voidaan lakkauttaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sairausvakuutuslain toimeenpanon seuranta sosiaali- ja terveysministeriössä kuuluu ministeriön työnjaon mukaan sosiaali- ja terveysministerin toimialaan.

Sairausvakuutuslain mukaan sairauspäivärahan on oikeus työkyvyttömällä henkilöllä. Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on asiaan liittyen todennut seuraavaa: ”Sairauspäivärahan myöntäminen perustuu ennen muuta riittävän vaikea-asteisiin sairauslöydöksiin, joiden tulee olla tutkimuksilla todettavissa, eikä siten esimerkiksi pelkästään etuudenhakijan omakohtaiseen tuntemukseen omasta työkyvystään, eikä myöskään yksinomaan hoitavan lääkärin tekemiin diagnooseihin tai hänen tekemäänsä johtopäätökseen potilaan työkyvystä”.

Lääketieteellisellä työkyvyttömyysperusteella tehtyjen hylkäysten osuus Kansaneläkelaitoksessa on ministeriölle toimitettujen tietojen mukaan vuosittain noin 1,6–2,5 % hakemuksista. Kansaneläkelaitoksessa tehtiin vuonna 2016 noin 576 200 sairauspäivärahaa koskevaa päätöstä noin 285 000 henkilölle. Lääketieteellisin perustein hylättiin 13 150 hakemusta eli 2,3 % kaikista hakemuksista. Valtaosa ratkaisuista tehtiin hakijoille myönteisinä hoitavan lääkärin ehdotukseen perustuen.

Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on ratkaista, täyttääkö sairauspäivärahan hakija sairausvakuutuslaissa päivärahan saamiselle asetetut edellytykset. Asiantuntijalääkärit eivät yksin ratkaise oikeutta etuuteen, vaan he toimivat yhtenä asiantuntijana etuuskäsittelijöiden ja juridisten asiantuntijoiden kanssa. Kansaneläkelaitoksen asiantuntijoiden tekemän kokonaisarvion perusteella etuudenhakijalle annetaan päätös, johon hän voi hakea muutosta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 349/2017 vp

Päätös on perusteltava. Jos Kansaneläkelaitos hylkää etuushakemuksen kokonaan tai osittain ja päätös perustuu keskeisiltä osin lääketieteellisiin seikkoihin, päätöksen perustelujen tulee sisältää arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja näiden seikkojen pohjalta tehdyt johtopäätökset.

Lisäksi etuuspäätöksen valmisteluun osallistuvan Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkärin tulee merkitä oma arvionsa perusteluineen päätöstä koskeviin asiakirjoihin. Etuuspäätöksen saaneella henkilöllä on oikeus pyynnöstä saada nähtäväkseen asiantuntijalääkärin perusteltu arvio.

Sairauspäivärahaa koskeva ratkaisu perustuu lääketieteellisiin tutkimuksiin ja tutkimustulosten pohjalta tehtyyn arvioon sairauden, vian tai vamman aiheuttamasta toimintakyvyn heikkenemisestä. Keskeisen lääketieteellisen selvityksen muodostavat tällöin hoitavan lääkärin potilaan terveydentilasta tekemät merkinnät. Nämä merkinnät sisältävät muun muassa potilasta tutkittaessa tehdyt havainnot ja lääketieteellisten tutkimusten tulokset. Hoitava lääkäri on velvollinen tarkoin kirjaamaan nämä seikat potilasasiakirjoihin.

Hoitavien lääkäreiden ja Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäreiden näkemyserot liittyvät useimmiten siihen, että potilaan terveydentilaa arvioidaan eri näkökulmasta. Hoitavan lääkärin ensisijaisena tehtävänä on pyrkiä edistämään potilaansa terveydentilaa ja päättää hänen hoidostaan, minkä suhteen hän on asiantuntija. Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkärin tehtävänä on tehdä potilasasiakirjojen merkintöjen perusteella lääketieteellinen arvio siitä, täytyvätkö hakijan hakeman etuuden myöntämiselle laissa säädetty edellytykset. Tällöin hänen on otettava huomioon hakijan terveydentilan lisäksi myös muut asianomaisessa lainsäädännössä etuuden myöntämiselle asetetut vaatimukset kuten hakijan työ- ja koulutustausta ja työntekomahdollisuudet. Hänen on myös huolehdittava siitä, että ratkaisu on yhdenmukainen muiden vastaavien tapausten kanssa. Hoitavan lääkärin ja Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkärin välisissä näkemyseroissa ei ole kysymys siitä, että asiantuntijalääkärit asettaisivat kyseenalaisiksi potilasasiakirjoihin kirjatut tutkimustulokset tai hoitavan lääkärin potilaasta kirjaamat havainnot.

Vakuutettujen yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, ettei hoitava lääkäri ratkaise henkilön oikeutta sosiaalivakuutusetuuteen. Hoitava lääkäri arvioi potilaansa työkykyä ja tilannetta aina yksittäisen potilaansa kannalta. Hänellä ei ole mahdollisuutta Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäreiden tavoin suhteuttaa potilaansa tilannetta muiden vastaavien etuudenhakijoiden tilanteeseen ja muutoksenhakuelinten noudattamaan lain tulkintakäytäntöön.

Hakijan oikeusturvan takaamiseksi jokaisella etuutta hakeneella on oikeus hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen antamaan päätökseen. Tällöin muutoksenhakuelin tarkastaa, että Kansaneläkelaitos on päätöstä tehdessään noudattanut laissa säädettyjä edellytyksiä. Tähän uudelleen arviointiin sisältyy myös Kansaneläkelaitoksessa tehty lääketieteellinen arvio.

Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsevat valtuutetut. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomukseen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 349/2017 vp

vuodelta 2016 sisältyy Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus, jonka mukaan Kansaneläkelaitoksen asiakaspalveluyhteistyö monipuolistui vuoden 2016 aikana. Asiakaspalvelun kehittäminen oli yksi vuoden 2016 keskeisistä tavoitteista. Kansaneläkelaitoksen palvelu tarkoittaa asiakkaan elämäntilanteen kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Kansaneläkelaitoksessa pyritään nyt siihen, että asiakkaan asioita voidaan tarvittaessa hoitaa ennakoivasti ja asiakkaaseen voidaan esimerkiksi olla yhteydessä Kansaneläkelaitoksesta päin. Kansaneläkelaitoksen työntekijöitä on toimintakertomuksen mukaan koulutettu ymmärtämään asiakkaan tilanne kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että asiakkaan tuen tarve ja oikeus etuuksiin selvitetään. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, ettei yksikään asiakas jää etuuksissa väliinputoajaksi.

Helsingissä 29.9.2017

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila